

अर्धवार्षिक परीक्षा 2018-2019

संस्कृत

कक्षा : VII

समय : 1½ घंटे + 15 मिनट

पूर्णांक : 80

Name _____

Class _____

Roll No. _____

Sec. _____

निर्देश - साफ व सुन्दर अक्षरों में लिखें।

1. निम्नलिखित पद्यांश का हिन्दी में सरलार्थ लिखिए -

[8]

वन्दे भारतम् वन्दे भारतम् ।

सितहिमगिरिमुकुटं खलु धवलम्

जल निधि-जल पावित पद-युगलम् ।

कृवलयवनमिव विमलं गगनम् ।

प्रवहति दिशि दिशि वारि सुविमलम् ।

2. निम्नलिखित गद्यांशों का हिन्दी में सरलार्थ लिखिए -

[6]

(क) वैज्ञानिकाः अस्थाः समस्यायाः समाधानाय प्रयत्नं कुर्वन्ति, परन्तु यावत् वयं सर्वे पर्यावरणस्य रक्षणे तत्पराः न भवेम तावत् तेषां प्रयत्नाः सफलाः न भविष्यन्ति। इदं सम्यक् ज्ञातव्यं यत् पर्यावरणस्य रक्षणे एव अस्माकं रक्षणं भविष्यति।

_____

_____

_____

(ख) एकस्मिन् देशे मायादासः नामकः नृपतिः राज्यं करोति स्म। सः अतिलोभी आसीत्। तस्य समीपे अपारधनम् आसीत् तथापि सः दरिद्रवत् जीवन यापनं करोति स्म। [6]

_____

_____

_____

_____

_____

3. निम्नलिखित श्लोक का अर्थ हिन्दी में लिखिए। [6]

सर्वे भवन्तु सुखिनः,
सर्वे सन्तु निरामयाः ।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु,
मा कश्चिद् दुःखभागभवेत् ॥

_____

_____

_____

_____

_____

4. निम्नलिखित शब्दों के हिन्दी अर्थ लिखिए :- [12]

अवशिष्टम् _____	ज्ञातव्यम् _____
अतिवृष्टि _____	निरामयाः _____
उर्वराः _____	वाहनेम्यः _____
अभीष्टम् _____	आकर्ष्य _____

आतुरः _____ निवर्तय _____
याचस्व _____ दरिद्रवत् _____

5. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संस्कृत के 'एक शब्द' में लिखिए। [10]

- (क) मानवः केषु सर्वोत्तमः ? _____
(ख) जनाः नदीषु किम् क्षिपन्ति ? _____
(ग) कः पर्यावरणस्य महत्त्वं न जानाति ? _____
(घ) वातावरणे किं प्रसारितम् ? _____
(ङ) पर्यावरण रक्षणे केषां रक्षणम् ? _____
(च) गुरोः नाम किम् आसीत् ? _____
(छ) कः राजप्रसादम् आगच्छत् ? _____
(ज) कस्य सेवाभावेन गुरुः तृप्तः आसीत् ? _____
(झ) नृपस्य नाम किम् आसीत् ? _____
(ञ) लोभः कस्य कारणम् ? _____

6. निम्नलिखित शब्दों को सही अर्थों से मिलाइए। [8]

शब्द	अर्थ
(क) सम्यक्	पुराने
(ख) क्षुधितः	ठीक प्रकार से
(ग) उद्घाराय	वास्तविकता
(घ) जीर्णानि	भूखा
(ङ) पिपासितः	कल्याण के लिए
(च) यथार्थः	प्यासा
(छ) आवृताः	भाग
(ज) घटकाः	घिरे हुए

7. निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध कर पूरा वाक्य लिखिए।

[6]

- (क) अस्मासु ईश्वरस्य कृपा सन्ति । _____
- (ख) बालिकाः रङ्गमञ्चे नृत्यामः । _____
- (ग) वयं विद्यालये पठिष्यन्ति । _____
- (घ) आवां वायुयानेन अगच्छत् । _____
- (ङ) प्रदूषणेन जनाः रूग्णाः भवसि । _____
- (च) प्राचार्यः वृक्षारोपणम् अकृर्वन् । _____

8. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पूरे वाक्य में दीजिए।

[12]

- (क) नृपः किम् वरम् अयाचत् ? _____
- (ख) नृपस्य पुत्री कुत्र उपाविशत् ? _____
- (ग) जनाः नदीषु किं क्षिपन्ति ? _____
- (घ) मानवः कान् कर्तयित्वा वायुं प्रदूषयति ? _____
- (ङ) कस्य रक्षणे अस्माकं रक्षणम् ? _____
- (च) नृपस्य गुरोः नाम किम् आसीत् ? _____

9. निम्नलिखित वाक्यों में उचित विकल्प चुनकर भरिए।

[6]

- (क) धूमं _____ प्रकाशं रोधयति । (सूर्येण, सूर्यस्य, सूर्याय)
- (ख) जनाः _____ दुःखिता भवन्ति । (रोगस्य, रोगात्, रोगेण)
- (ग) पिपासया पीडितः नृपः _____ आरभत् । (हसितुम्, रोदितुम्, पातुम्)
- (घ) लोभः _____ कारणम् । (दुःखस्य, सुखस्य, आनन्दस्य)
- (ङ) मायादासः _____ आसीत् । (परोपकारी, अतिलोभी, अतिपराक्रमी)
- (च) _____ फलानि शाकानि जायन्ते। (जलात्, जलाय, जलेन)